

Verknippte Dagen

Verknipte Dagen

Thei Ramaekers

Schrijver: Thei Ramaekers
Coverontwerp: Eveline Peeters
ISBN: 1234567890
© thei ramaekers

Vooraf

We hadden ooit een oom in de familie die de mooiste en meest bizarre verhalen vertelde over wat hij in zijn lange leven zoal meegemaakt had. En dat was veel, heel veel. Tijdens de oogst in het veld ging hij dan op een knie zitten en begon: *'Ik weet nog goed hoe...!'* En dan volgde er weer een onwaarschijnlijk verhaal uit het verre verleden. Boze tongen beweerden dat de verhalen met hem op de loop gingen, dat het zeker niet allemaal zo gebeurd kon zijn en dat hij het waarschijnlijk niet zo nauw nam met de waarheid. Anderen reageerden met schouderophalen. Nou en, als het ook niet helemaal waar is, het zijn toch prachtige verhalen! Al zit er dan ook een leugenachtig randje aan, wat maakt het uit!

Dit verhaal gaat over mijn tijd in militaire dienst en dus over lang geleden, ik heb de feiten uit mijn geheugen opgediept en met plezier opgeschreven. Maar het kan natuurlijk niet allemaal precies kloppen na zo'n hele lange tijd. Het hoeft ook niet, want het is maar een verhaal.

Sommige 'feiten en omstandigheden' zijn zeker anders geweest, nou en...!

En misschien hadden we niet eens zo'n oom.

Een textielmeter is anderhalve meter lang en wanneer de jongens nog ongeveer vijf maanden moeten, kan die eindelijk worden aangeschaft en met enige trots aan het voeteneind van het stapelbed worden opgehangen. Vanaf dat moment wordt er telkens voor het slapen gaan weer een dag afgeknipt.

Voor sommigen is dit een heilig moment, de grootste fanatici zingen er zelfs een liedje bij, maar ik vind het maar onnozele onzin en doe er niet aan mee. Door de spoken in mijn hoofd vind ik de dagen sowieso al totaal verknipt.

1

MH17

Je wordt geboren, je groeit op, doet wat dingen en na gemiddeld dertig duizend dagen ga je dood: het leven is een simpel en natuurlijk proces. Het begin van je leven wordt door je ouders met een liefdevolle daad in gang gezet, sterven gebeurt vanzelf 'als je tijd gekomen is'.

We willen eigenlijk helemaal niet dood, maar als het dan toch moet, liever via dat natuurlijk proces. Soms komt de dood echter onnatuurlijk en onverwacht: een klapband, een crash, een oorlog, een misdaad, een natuurramp. Soms stapt iemand bewust uit het raam en uit het leven, soms een begrijpelijke, meestal een onbegrijpelijke, maar voor de omgeving, de dierbaren, altijd een shockerende keuze.

Tussen het geboren worden en dood gaan doe je jouw dingen. Als je wat ouder wordt, loop je 'die dingen' nog even na. O ja, zo ging dat, toen deed ik zus, had ik achteraf misschien toch beter zo, toen ontmoette ik die, later die, toen gebeurde er dit, later dat. Sommige herinneringen staan later nog glashelder voor je geest, andere zijn vervaagd, vervormd, soms helemaal gewist, vergeten, verdrongen, weggevaagd.

Bijna vijftig jaar nadat ik als telexist mijn dienstplicht vervulde op een NATO-raketbasis in Duitsland, wordt een paar honderd kilometer verderop naar het oosten een verkeersvliegtuig door een vergelijkbaar wapen naar beneden geschoten, 298 mensenlevens zijn in enkele seconden voorbij, de wereld is verbijsterd.

Twee van de drie inzittenden blijken Nederlanders, er gaat een schok door ons kleine landje. Opeens staat ons land op de voorpagina's, opeens is 'Nederland' vreselijk wereldnieuws.

Op een bizarre manier voel ik mij opeens verbonden met deze onschuldige mannen, vrouwen en kinderen. Op een wrede wijze word ik op die donderdag de 17de juli 2014 terug geslingerd naar de tijd van mijn dienstplicht. Ik ben op dat moment in Maastricht, maar in gedachten onmiddellijk weer terug in Schöppingen en zit ik midden in de paniek van een oefening.

Het is een vrijdagmorgen, de telexen ratelen, de raketten worden in stelling gebracht, buiten loopt iedereen met een gasmasker op zijn kop, iedereen is gestrest. Maar het is de zoveelste oefening die we nauwelijks serieus nemen. Opeens staan de heftige momenten weer helder op mijn netvlies, met een schok is mijn verleden terug in beeld. Meteen zit ik weer midden in die tijd in Duitsland, zit ik in het blauwe uniform achter de telex en doe de dingen die van mij worden verwacht.

Herinneringen zijn echter zelden authentieke feiten, het zijn verschillende varianten van die feiten, het zijn mogelijke versies. Het is jouw verhaal, jouw persoonlijke inkleuring van het gebeurde. Andere aanwezigen op de 'plaats delict' komen soms met een totaal ander verhaal aanzetten. Ik deed mijn dingen, heel veel dingen, haal ze nu terug in mijn hoofd en ga ze nog eens zorgvuldig na. Dit is een van de versies van 'de dingen', dit is mijn versie.

2

HOE WAS DAT, HOE GING DAT?

Na enkele verhalen over mijn tijd in militaire dienst, willen mijn zonen opeens meer weten. Ze vragen mij om in gedachten nog eens uitgebreid terug te gaan naar mijn jeugd, ze zijn nieuwsgierig geworden. Voor hen is het een onvoorstelbaar dwaas idee, dat er blijkbaar een tijd is geweest waarin het heel normaal was dat in ons land bijna alle jonge mannen voor een vrij lange periode 'onder de wapenen' moesten. Het feit dat ik in een grijs verleden, ver voor hun bestaan, ook geruime tijd bij die groep hoorde, vinden ze razend interessant.

'Hoe was dat, hoe ging dat, we willen het graag van je weten, vertel!'

Al gravend en spittend in mijn geheugen, haakt het ene feit aan het andere, roept het ene verhaal het andere op, alles is met elkaar verknoopt en verbonden, alles blijkt als spaghetti aan elkaar te hangen. Nu, na bijna vijftig jaar, heeft die bijzondere periode uit mijn bestaan blijkbaar zoveel indruk gemaakt, dat veel feiten en omstandigheden, veel hilarische verhalen en enkele ongelooflijk stomme streken, maar ook veel emoties en zelfs gedachten en overwegingen uit die tijd nog goed geconserveerd in het geheugen liggen en moeiteloos te reproduceren zijn. Na een lang leven met een dagelijkse intensieve baan, met andere ingrijpende ervaringen en bizarre belevenissen, blijkt het toch een zeer speciale periode uit mijn bestaan te zijn geweest.

Een stukje leven waarop naderhand weer andere stukken en stukjes opgestapeld werden, maar achteraf blijkt het wel een zeer bijzonder stukje jeugd. Midden in het digitale tijdperk van computer en internet, van smartphone en iPad ga ik terug naar de tijd van telex, telefoon en telegraaf. Met gemak herinner ik me de eerste computer die op een dag onze betonnen, atoomvrije bunker binnen werd gereden. Op een steekwagentje stond daar het nieuwste wonder van de moderne tijd.

'Kom allemaal kijken: we krijgen een COMPUTER!'

We schrijven 1968 en zelfs het woord was splinternieuw.

3

EEN TOTAAL ANDERE TIJD

Het was 1968, het jaar van de revolte tegen het *Grote Gezag*. In onze bunker werd de eerste computer ter grootte van een koelkast geplaatst. Die kon (werd driftig gefluisterd) geheel zelfstandig berichten scrambelen, verhaspelen, coderen en decoderen, een ingenieus en omslachtig werkje dat tot dan toe nog volledig handmatig gebeurde, erg tijdrovend was en veel specialistische kennis vergde. James Bond werd ingehaald en zelfs overtuigend voorbij gestoken. Maar misschien zou hij wel met de tijd meegaan in zijn volgende avontuur!

Die koelkast, achteraf kon hij nog minder dan nu het simpelste horloge, een gewone telefoon of een iPad, was de start van een geheel nieuw tijdperk. Zelf stond ik ook nog helemaal aan het begin van mijn leven, weliswaar op de drempel van volwassenheid, maar ik moest nog alles doen, nog alles ontdekken en ontwikkelen en daarbij eerst en vooral mezelf. De toekomst kwam als een dreigend, complex, niet te ontvluchten scenario op me af, ik wist me er geen raad mee. Vragen moesten worden beantwoord en de spoken in mijn hoofd moesten nog bedaard en bedwongen worden. Maar later werd mij duidelijk dat op sommige vragen nauwelijks antwoorden te geven zijn. Ook na een volledig mensenleven en waarschijnlijk ook niet na nog vijftig jaar extra, sommige kwesties blijken onoplosbaar, je komt er gewoon niet uit. Die hoop had ik toen nog wel, ik zou het wel eens allemaal uitzoeken, ik zou er wel achter komen.

Mijn tijd als dienstplichtig soldaat bij de luchtmacht dateert van lang geleden, een totaal andere tijd, er heersten totaal andere omstandigheden, het was de tijd van de Koude Oorlog.

Het blijft ondanks alles een fijne periode in mijn bestaan, zonder echt grote zorgen, of het moet het chronisch geldgebrek zijn geweest: het was nog het tijdperk van de zeer karige soldij. Een keer in de tien dagen mogen we een uur in een koude rij staan voor het ontvangen van vijftien harde guldens. Later in Duitsland wordt het gelukkig wel iets meer vanwege de buitenlandtoelage van 50 D-Mark per maand. Bovendien krijgen we daarginds, vanwege ons verblijf in het buitenland, ook nog de maandelijkse gele sigarettenbonnen (waar je weer geld van kunt maken!) en is er het plezierige feit dat ook veel andere luxe spullen belastingvrij te koop (en dus ook verhandelbaar) zijn.

Het meest vervelende vind ik echter dat mijn ouders na de lange studie, waarin ik alleen maar geld gekost heb, nu ook tijdens mijn dienstplicht nog steeds financieel moeten bijspringen. De soldij is bij lange na niet voldoende om in mijn dagelijks levensonderhoud te voorzien. Meestal gaat die soldij geheel op aan de reiskosten, omdat ik vaak geen 'vrij vervoer' heb.

Gelukkig kan ik op de militaire pas altijd voor 'half geld' reizen!

4

NAAMLLOOS, KANSLOOS EN ROEMLOOS

Soldaten, ze zijn van alle tijden, ze moeten vechten voor hun koning, hun keizer, hun dictator en voor hun vaderland, al of niet vrijwillig. Soldaten voeren bevelen uit van hun meerderen, de sterren en de strepen, het kader. Ze zijn onderdelen van de krijgsmacht, staan onder de militaire discipline, de krijgstucht.

In oorlogen sneuvelen ze bij duizenden, zinloos, anoniem, soms na vreselijke ontberingen of na zware traumatische gevechten van man tegen man. Of ze worden als krijgsgevangene soms jarenlang onder slechte omstandigheden in kampen vastgehouden. Anderen worden zwaar gewond afgevoerd en blijven hun leven lang lichamelijk verminkt en geestelijk getraumatiseerd. De overwinnaars kennen geen genade, gaan vaak gruwelijk tekeer in plunderingen en verkrachtingen. In oorlogen spelen zich de meest gruwelijke tonelen af. Soldaten zijn 'kanonnenvoer' en sterven al eeuwenlang naamloos, kansloos en roemloos.

Bij de strijd om een brug, een stad, een strategische heuvel, welke van de generaal moet en zal worden veroverd, worden ze met honderden tegelijk neergemaaid, een absurde, beledigende, onmenselijke zinloosheid. Soms weet die generaal dat zijn manschappen bij een bepaalde actie eigenlijk totaal kansloos zijn. Toch stuurt hij zijn mannen die verrekte heuvel op.

Bij de befaamde landing op de kust van Normandië, Decision Day van 6 juni 1944, de uiteindelijke ommekeer in de laatste oorlog, worden de geallieerde soldaten bij duizenden door Duitse mitrailleurs vanuit bunkers als vliegen afgemaakt, weggevaagd. De indrukwekkende, eindeloze begraafplaatsen aan de Franse kust (ik heb ze enkele jaren geleden bezocht) getuigen nog steeds van dit vreselijk drama. En terwijl gewonnen veldslagen worden geclaimd door beroemde generaals, (Rommel, Montgomery, Eisenhower) terwijl oorlogen worden gewonnen door politieke leiders, (Churchill, Stalin, Roosevelt) blijven soldaten nergens genoemd. Soldaten zijn willige pionnen in het schaakspel van de oorlog, anonieme offers voor de vrede.

Tijdens de nu al zeventig jaar durende vreedestijd in Europa, waren er bijna 100.000 soldaten die voor ons land de dienstplicht vervulden en zo hun bijdrage leverden aan het machtsevenwicht tussen Oost en West. Anderhalf tot twee jaar van hun leven stelden ze zich (verplicht & gratis) in 'dienst' van de maatschappij. Hen werd niet gevraagd of ze dit wel wilden, of ze het wel of niet leuk vonden, ze hadden geen keuze. Afgezien van de acties in Indonesië en later als onderdeel van een VN-missie in de Balkanoorlog, vochten ze niet daadwerkelijk voor het vaderland, sneuvelden ze niet anoniem, maar waren ze er om redenen van preventie, als afschrikking in de Koude Oorlog, voor het geval dat.

Het was lange tijd een soort van wrange willekeur, een vreemde traditie, maar ook een plicht dat uit elk Nederlands gezin enkele jongens 'in dienst' gingen. Gedurende bijna twee jaar waren ze 'even weg', werden ze op een kazerne gelegerd, kregen een geweer en wat groene spullen en na een 'eerste oefening' gingen ze als militair aan de slag. Voor het gemak zijn we ze al lang vergeten.

Ze kwamen uit alle dorpen en steden van het land, hadden allemaal hun eigen achtergrond, hadden ouders, broers, zusjes en soms al een geliefde, ze hadden hun eigen verhaal en hun eigen dromen over de toekomst. Ze moesten alleen even wachten met het uitvoeren ervan, ze moesten even wachten met het echte leven.

Ik was een van hen.

5

'JONGENS, IK BEN EVEN WEG'

Het is eind 1966, ik ben twee en twintig en nog niet klaar voor de wereld. Nog lang niet klaar om de confrontatie aan te gaan met een maatschappij vol harde werkelijkheid. Voel me ook nog niet genoeg voorbereid op de zware verantwoordelijkheid van een beroep, al zeker niet het beroep waarvoor ik zonet ben afgestudeerd.

Ergens ben ik ook wel blij dat ik nog even mag oefenen, nog even mag freewheelen, nog even alle druk van de volwassenheid mag mijden. Maar wanneer is een mens ooit klaar voor dit bestaan, wanneer is hij voldoende gewapend voor de toekomst? Wanneer is iemand sterk en cynisch genoeg om het leed van de wereld in zijn meest gruwelijke hoedanigheid met droge ogen te kunnen aanzien? Deze jongeman in elk geval nu nog niet. Ik ben een dromer en een idealist, kan de wereld zoals ze zich aan mij vertoont maar moeilijk accepteren. Ik ben twee en twintig, heb een heerlijke jeugd gehad, heb gestudeerd, daarna een tijdje verbaasd rondgekeken, beetje nagedacht en ik vraag me veel te veel af. Op dit moment mis ik zekerheden, mis ik stevige ankers, vaste punten en mijn twijfels overheersen.

De spannende verhalen over de belevenissen van mijn familie tijdens de afgelopen oorlog heb ik op lange winteravonden aangehoord en in mij opgenomen, de vreselijke tragedie van zes miljoen vernietigde Joden, de Shoah, is mij op school in alle finesses uitgelegd.

In diverse boeken heb ik gelezen over de edelmoedige strijd van de dappere Amerikanen, Canadezen en Polen die ons land zijn komen bevrijden. De Koreaanse Oorlog, de recente gruwelijkheden in de Kongo, de verschrikkingen in Vietnam, de machteloosheid van de VN bij de diverse conflicten, ze zitten allemaal in mijn hoofd en ik kan er niet mee omgaan, ik weet er echt geen raad mee. Ik wil gewoon nog niet aan het echte leven beginnen, het lijkt me voorlopig onbegonnen werk.

Om me heen wil helemaal niemand in militaire dienst, iedereen haalt alles uit de kast om er langs te komen, pacifisme en dienstweigeren zijn in, maar zijn soms een handige vermomming voor opportunisme en eigenbelang!

Het vooruitzicht moet dus wel vreselijk zijn. Is de dienstplicht gewoon totaal verloren tijd en verspilde energie zoals iedereen beweert? Gaan de sukkel in dienst en blijven de handige jongens buiten schot? Waarom is iedereen zo gehaast om geld te gaan verdienen? Voor mij komt deze burgerplicht eigenlijk wel gelegen, het geeft mij wat extra denktijd, ontwikkeltijd, ruimte om met de dingen die mij benauwen om te gaan. Ik ga dus met open vizier op weg en laat de dingen op me af komen. Ik wil het wel eens zien.

Vlak voor de maand december krijg ik als vervroegd Sinterklaascadeau een 'Vervoersbewijs 2de Klasse' naar Nijmegen toegezonden en daarmee begint een geheel nieuwe periode in mijn nog onschuldig, fris en vrolijk jonge leven. In september ben ik afgestudeerd aan de Pedac, nu Pabo, in oktober is de voorlaatste van mijn zeven zussen getrouwd, we hebben het allebei nog even heel bescheiden gevierd.